Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
P. PIKAMÄE
fremsat den 16. februar 2023 [1]

**Sag C-567/21**

**BNP Paribas SA**
**mod**
**TR**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig))

»Præjudiciel forelæggelse – retligt samarbejde på det civilretlige område – forordning (EF) nr. 44/2001– artikel 33 og 36 – anerkendelse af retsafgørelser – anerkendelse under en verserende sag – national regel om koncentration af krav – retskraft – indsigelse om retskraft – begreberne »genstand« og »grundlag««

## I. Indledning

1. I den foreliggende sag har Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) forelagt Domstolen en anmodning om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artikel 33 og 36 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 [2].

2. Den forelæggende rets tre præjudicielle spørgsmål giver Domstolen lejlighed til at præcisere grænserne for den retskraft, der er knyttet til en afgørelse truffet i en første medlemsstat, hvis anerkendelse påberåbes under en verserende sag med henblik på at gøre indsigelse mod en ny sag, der er anlagt i en anden medlemsstat. Domstolen anmodes i en sammenhæng, der er kendetegnet ved omfattende doktrinære overvejelser [3], nærmere bestemt om at definere de dele, der tilfalder henholdsvis EU-retten og national ret, ved en ret i domsstatens fastlæggelse af retskraftens rækkevidde [4].

[1] – Originalsprog: fransk.

[2] – Rådets forordning af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT 2001, L 12, s. 1).

[3] – Jf. navnlig A. Turmo, *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*, Bruylant, Bruxelles, 2017, C. Kessedjian, »L'autorité de la chose jugée et l'effectivité du droit européen«, *ERA Forum*, nr. 11, 2010, s. 263 ff., S. Menétrey og G. Cuniberti, »Saisie conservatoire en France sur des biens gelés par une injonction *Mareva* chypriote: le (faible) jeu de l'autorité de chose jugée«, *Revue critique de droit international privé*, 2019, s. 215 ff.

[4] – Det skal nævnes, at denne problematik ligeledes behandles i Recamier-sagen (sag C-707/21, som for øjeblikket er udsat), i hvilken den forelæggende ret ønsker oplyst, om »den selvstændige definition af retskraft vedrører samtlige betingelser herfor og virkninger heraf«, eller om »en del [skal] være forbeholdt den lov, som gælder for den retsinstans, for hvilken sagen er indbragt, og/eller den lovgivning, der gælder for den retsinstans, som har afsagt afgørelsen«. Jf. vedrørende denne anden sag C. Blery, »Quelle autonomie de la notion d'autorité de la chose jugée?: droit de l'Union *versus* droit français«, *Dalloz actualité*, 1.12.2021.

## II. Retsforskrifter

### *A. EU-retten*

3. Artikel 27, 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 er relevante for den foreliggende sag.

### *B. National ret*

#### *1. Fransk ret*

4. I medfør af artikel L. 1234-5, stk. 1, i code du travail (arbejdsloven) har en lønmodtager, der ikke får opsigelsesvarsel, ret til en udligningsgodtgørelse, medmindre den pågældende har begået en alvorlig tjenesteforseelse.

5. Arbejdslovens artikel L. 1234-9, stk. 1, har følgende ordlyd:

»En lønmodtager med en tidsubegrænset ansættelseskontrakt, som afskediges efter otte måneders uafbrudt anciennitet hos den samme arbejdsgiver, har ret til en afskedigelsesgodtgørelse, medmindre denne har begået en alvorlig tjenesteforseelse.«

6. Det følger af arbejdslovens artikel L. 1235-3, at hvis en lønmodtager afskediges på et grundlag, som ikke er reelt og seriøst, kan dommeren henstille til, at lønmodtageren reintegreres i virksomheden og beholder de af ham opnåede fordele. Såfremt en af parterne nægter dette, tilkender dommeren lønmodtageren en erstatning fra arbejdsgiveren.

7. Arbejdslovens artikel R. 1452-6, i dennes affattelse før vedtagelsen af bekendtgørelse nr. 2016-660 af 20. maj 2016 [5], bestemte:

»Alle krav forbundet med en ansættelseskontrakt mellem de samme parter kan, hvad end de kommer fra sagsøgeren eller sagsøgte, prøves for én instans.

Denne regel finder ikke anvendelse, når grundlaget for påstandene er opstået eller klarlagt efter, at sag er anlagt ved conseil de prud'hommes [(arbejdsret)].«

#### *2. Det Forenede Kongeriges ret*

8. Section 98 i Employment Rights Act 1996 (lov af 1996 om beskæftigelsesmæssige rettigheder) bestemmer:

»(1) Til brug for denne Part skal arbejdsgiveren ved vurderingen af, om afskedigelsen af en lønmodtager er berettiget eller uberettiget, godtgøre

(a) grunden (eller, hvis der er flere grunde, den primære grund) til afskedigelsen, og

(b) at der er tale om enten en af grundene i subsection (2) eller en anden materiel grund, der begrunder afskedigelsen af en lønmodtager ansat i det job, som lønmodtageren var ansat i.

[5] – JORF nr. 0120 af 25.5.2016, tekst nr. 30.

(2) En grund henhører under denne subsection såfremt den

[…]

(b) vedrører lønmodtagerens adfærd.

[…]

(4) Når arbejdsgiveren opfylder kravene i subsection (1), afhænger afgørelsen om, hvorvidt afskedigelsen er berettiget eller uberettiget (henset til den af arbejdsgiveren godtgjorte grund), af

(a) hvorvidt arbejdsgiveren under de pågældende omstændigheder (herunder arbejdsgiverens virksomheds størrelse og administrative ressourcer) har handlet rimeligt eller ej ved at anse grunden for en gyldig grund til at afskedige lønmodtageren, og

(b) sagen afgøres ud fra retfærdighed og sagens grundlag.

[…]«

9. Lovens section 118 bestemmer, at hvis retten tilkender erstatning for uberettiget afskedigelse i overensstemmelse med section 112(4) og 117(3), består en sådan erstatning i a) en grunderstatning (beregnet på grundlag af section 119-122 og 126) og i b) en udlignende erstatning (beregnet på grundlag af section 123, 124, 124A og 126).

## III. Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingerne i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

10. Den 25. august 1998 blev TR ansat af selskabet BNP, nu BNP Paribas, ved en kontrakt indgået i henhold til engelsk ret som »Senior Dealer« i London.

11. Den 2. april 2009 indgik TR med dette selskab en tidsubegrænset ansættelseskontrakt i henhold til fransk ret om en udstationering i Singapore. Ifølge en tillægsaftale til ansættelseskontrakten af 16. august 2010 blev TR ansat hos selskabet BNP Paribas' filial i London.

12. TR blev afskediget den 30. september 2013 på grund af alvorlig tjenesteforseelse begrundet i faktiske omstændigheder, der indtraf i den periode, hvor han var udstationeret i Singapore.

13. TR anlagde den 20. december 2013 sag for Employment Tribunal (arbejdsret, Det Forenede Kongerige), som ved dom af 26. september 2014 tog dennes påstand om uberettiget afskedigelse (»complaint of unfair dismissal«) til følge, tildelte ham 81 175 britiske pund (GBP) (ca. 94 401,77 EUR) som udlignende erstatning (»compensatory award«) og henviste de øvrige spørgsmål vedrørende afhjælpende foranstaltninger til et senere retsmøde.

14. Employment Tribunal (arbejdsret) anførte bl.a., at selv om TR var blevet sanktioneret i overensstemmelse med den franske code du travail (arbejdslov), havde selskabet BNP Paribas' råd accepteret, at sagen skulle afgøres i medfør af loven af 1996 om beskæftigelsesmæssige rettigheder og britisk retspraksis.

15. Ved stævning af 27. november 2014 anlagde TR derefter sag ved conseil de prud'hommes de Paris (arbejdsretten i Paris, Frankrig) med påstand om, at selskabet BNP Paribas navnlig blev dømt til at betale erstatning for afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag, en afskedigelsesgodtgørelse, en udligningsgodtgørelse for manglende opsigelsesvarsel samt diverse beløb svarende til bonus og præmier i henhold til ansættelseskontrakten. Ved dom af 17. maj 2016 afviste conseil de prud'hommes (arbejdsret) disse krav med henvisning til, at der forelå retskraft.

16. Ved dom af 22. maj 2019 omstødte cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris, Frankrig) denne dom på alle punkter.

17. Det fremgår af denne doms ordlyd, at cour d'appel de Paris (appeldomstolen i Paris) konstaterede, at Employment Tribunals (arbejdsret) dom havde retskraft, for så vidt som den fandt, at afskedigelsen ikke var baseret på et reelt og seriøst grundlag. Appeldomstolen fandt imidlertid, at ingen retskraft kunne stilles op over for lønmodtagerens krav for conseil de prud'hommes de Paris (arbejdsretten i Paris), og tilpligtede selskabet BNP Paribas at betale erstatning for afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag, en afskedigelsesgodtgørelse, en udligningsgodtgørelse for manglende opsigelsesvarsel og diverse beløb svarende til bonus og præmier i henhold til ansættelseskontrakten.

18. For at nå frem til denne konklusion bemærkede cour d'appel de Paris (appelretten i Paris) bl.a., at det udtrykkeligt var nævnt i stævningen for Employment Tribunal (arbejdsret), at TR ikke havde krævet erstatning og sociale fordele i forbindelse med afbrydelsen af ansættelseskontrakten, og at han ville forfølge sådanne krav for en anden ret. Appeldomstolen fastholdt, at de krav, der var fremsat for den franske ret, ikke var de samme og ikke hvilede på samme grundlag som de for Employment Tribunal (arbejdsret) fremsatte.

19. BNP Paribas har iværksat appel ved Cour de cassation (kassationsdomstol). Sagsøgeren har til støtte for sit søgsmål bl.a. påberåbt sig artikel 33 i forordning nr. 44/2001 som begrundelse for, at de franske retsinstanser på grund af den britiske arbejdsrets dom ikke kunne behandle de af TR fremsatte krav. I denne forbindelse har sagsøgeren for det første gjort gældende, at den indsigelse om en fremmed doms retskraft, der påberåbes for den franske dommer, skal tillægges de virkninger, som tilkommer den i den stat, på hvis område den er truffet. For det andet har sagsøgeren gjort gældende, at en retskraft knyttet til en afgørelse, som er truffet i en medlemsstat, er til hinder for, at et søgsmål, der har samme genstand, hviler på samme grundlag og er mellem de samme parter, anlægges i en anden medlemsstat.

20. Under behandlingen af denne sag har Cour de cassation (kassationsdomstol) anført, at selskabet BNP Paribas har redegjort for reglen vedrørende »abuse of process«, der stammer fra afgørelsen Henderson mod Henderson af 20. juli 1843, afsagt af Court of Chancery (England & Wales) (domstol for handelsretlige sager (England og Wales), Det Forenede Kongerige), som »pålagde parterne, når deres tvist blev genstand for et søgsmål for en kompetent ret, at forelægge hele deres sag for denne ret, for at alle aspekter ved spørgsmålet – bortset fra appel – kan blive afgjort en gang for alle« [6].

[6] – Punkt 37 i anmodningen om præjudiciel afgørelse. Det skal fremhæves, at den forelæggende rets detaljerede redegørelse for præsentationen af reglen vedrørende »abuse of process« fremgår af punkt 38 i den ikke-anonymiserede udgave uden udeladelser af anmodningen om præjudiciel afgørelse.

21. Cour de cassation (kassationsdomstol) har ligeledes bemærket, at i henhold til den dagældende franske lovgivning kan alle krav forbundet med en ansættelseskontrakt, hvad end de kommer fra sagsøgeren eller sagsøgte, prøves for én instans, og at denne regel ikke finder anvendelse, når grundlaget for påstandene er opstået eller klarlagt efter, at sag er anlagt ved conseil de prud'hommes (arbejdsret).

22. Under disse omstændigheder har Cour de cassation (kassationsdomstol) den 8. september 2021 besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Skal artikel 33 og 36 i [forordning nr. 44/2001] fortolkes således, at når domsstatens lov giver en afgørelse truffet i denne stat en sådan retskraft, at denne afgørelse er til hinder for, at et nyt søgsmål kan anlægges af de samme parter med henblik på, at der træffes afgørelse vedrørende krav, som havde kunnet fremsættes allerede ved den oprindelige instans, er virkningerne i medfør af denne afgørelse i den medlemsstat, som begæringen rettes til, til hinder for, at en dommer i sidstnævnte stat, hvor den anvendelige lov ratione temporis i arbejdsretlig henseende fastsatte en tilsvarende forpligtelse til at koncentrere påstande, kan tage stilling til sådanne krav?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares benægtende, skal artikel 33 og 36 i [forordning nr. 44/2001] da fortolkes således, at et søgsmål vedrørende »unfair dismissal« i Det Forenede Kongerige hviler på samme grundlag og har samme genstand som et søgsmål vedrørende afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag i fransk ret, således at lønmodtagerens krav om erstatning for afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag, udligningsgodtgørelse for manglende opsigelsesvarsel samt afskedigelsesgodtgørelse for den franske dommer, efter at lønmodtageren i Det Forenede Kongerige har opnået en afgørelse, der fandt, at der forelå »unfair dismissal«, og som tilkendte erstatning i overensstemmelse hermed (»compensatory award«), skal afvises? Skal der i denne forbindelse sondres mellem erstatning for afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag, som kan hvile på samme grundlag og have samme genstand som en »compensatory award«, og erstatning for afskedigelse samt manglende opsigelsesvarsel, som der i fransk ret skal betales, når en afskedigelse er baseret på et reelt og seriøst grundlag, men ikke i tilfælde, hvor afskedigelsen er baseret på en alvorlig tjenesteforseelse?

3) Ligeledes ønskes det oplyst, om artikel 33 og 36 i [forordning nr. 44/2001] skal fortolkes således, at et søgsmål såsom et søgsmål vedrørende »unfair dismissal« i Det Forenede Kongerige og et søgsmål med påstand om betaling af bonus eller præmier i henhold til en ansættelseskontrakt hviler på samme grundlag og har samme genstand, når disse søgsmål er baseret på det samme kontraktforhold mellem parterne?«

## IV. Retsforhandlingerne for Domstolen

23. Der er indgivet skriftlige indlæg af parterne i hovedsagen, den franske og den schweiziske regering samt af Europa-Kommissionen.

## V. Retlig bedømmelse

### *A. Indledende bemærkninger*

24. Inden jeg går over til at behandle den forelæggende rets præjudicielle spørgsmål, finder jeg det nødvendigt at komme med flere bemærkninger.

#### *1. Spørgsmålet om, hvorvidt forordning nr. 44/2001 finder anvendelse*

25. Det skal undersøges, om forordning nr. 44/2001 finder anvendelse såvel tidsmæssigt som geografisk. I denne forbindelse skal jeg nævne, at afgørelsen fra Employment Tribunal (arbejdsret), hvis anerkendelse er omhandlet i tvisten i hovedsagen, blev afsagt i den sag, der blev anlagt den 20. december 2013.

26. Det følger som det første af denne omstændighed, at forordning nr. 44/2001 finder anvendelse ratione temporis på tvisten i hovedsagen. I henhold til artikel 66, stk. 2, i forordning (EU) nr. 1215/2012[7] finder denne forordning nemlig fortsat anvendelse på retsafgørelser truffet i retssager, som er anlagt inden den 10. januar 2015.

27. Dernæst kan det af samme omstændighed udledes, at forordning nr. 44/2001 finder anvendelse ratione loci. Jeg er nået frem til denne konklusion, idet det fremgår af artikel 67, stk. 2, litra a), i aftalen om Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands udtræden af Den Europæiske Union og Det Europæiske Atomenergifællesskab[8], at »forordning (EU) nr. 1215/2012 finder anvendelse på anerkendelse og fuldbyrdelse af domme afsagt i retssager, som er anlagt inden overgangsperiodens udløb, og på officielt bekræftede dokumenter, som er udstedt eller registreret, og retsforlig, som er godkendt eller indgået, inden overgangsperiodens udløb«. Det følger heraf, at forordning nr. 44/2001 fortsat finder anvendelse i Det Forenede Kongerige indtil overgangsperiodens udløb.

28. Henset til disse forhold skal det antages, at forordning nr. 44/2001 finder tidsmæssig og geografisk anvendelse på tvisten i hovedsagen.

#### *2. Fortolkningen af forordning nr. 44/2001*

29. Hvad angår fortolkningen af bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 skal det nævnes, at det følger af fast retspraksis[9], at for så vidt som denne forordning erstatter konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager[10] (herefter »Bruxelleskonventionen«), gælder den af Domstolen anlagte fortolkning af denne konventions bestemmelser ligeledes for forordningens bestemmelser, når bestemmelserne i disse to EU-retlige instrumenter kan sidestilles med hinanden.

[7] – Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 12.12.2012 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EUT 2012, L 351, s. 1). Denne forordning har erstattet forordning nr. 44/2001.

[8] – EUT 2019, C 384 I, s. 1.

[9] – Jf. dom af 6.6.2019, Weil (C-361/18, EU:C:2019:473, præmis 40 og den deri nævnte retspraksis). Jeg skal ligeledes påpege, at Domstolen for så vidt angår fortolkningen af forordning nr. 1215/2012 anlægger et tilsvarende ræsonnement. Jf. i denne retning dom af 20.6.2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, præmis 42 og den deri nævnte retspraksis).

[10] – EFT 1978, L 304, s. 17.

30. Jeg skal imidlertid nævne, at Bruxelleskonventionens artikel 26 og 29 og artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001, som den forelæggende ret ønsker fortolket, er stort set enslydende, således at de domme fra Domstolen, der fortolker Bruxelleskonventionen, kan udgøre et relevant grundlag for besvarelsen af den forelæggende rets spørgsmål [11].

*3. Afgrænsningen af de præjudicielle spørgsmål*

31. Jeg skal for det første påpege, at det fremgår af oplysningerne fra den forelæggende ret, at selskabet BNP Paribas har påberåbt sig dommen fra Employment Tribunal (arbejdsret) for at få afvist det søgsmål, som TR senere har anlagt i Frankrig. Efter min opfattelse svarer en sådan situation til den situation, der er omhandlet i artikel 33, stk. 3, i forordning nr. 44/2001, hvor anerkendelsen i forbindelse med en tvist i en medlemsstat gøres gældende under en verserende retssag ved en ret i en medlemsstat. Som fremhævet i rapporten fra P. Jenard [12] vedrører denne bestemmelse det tilfælde, hvor en part gør anerkendelsen gældende som en res judicataindsigelse.

32. I denne henseende skal det nævnes, at selv om anerkendelse ikke er det samme som retskraft [13], hænger de to begreber sammen. Retskraft er således en af facetterne af anerkendelse. Nærmere bestemt kan anerkendelsen som følge af retskraften have enten et positivt aspekt, for så vidt som den gør det muligt at indføre den retlige situation, der er skabt ved en afgørelse truffet i en første medlemsstat, i en anden medlemsstat, eller et negativt aspekt, for så vidt som den som følge af retskraften forbyder, at der rejses tvivl om den retsafgørelse, der er truffet i den første medlemsstat, ved i en anden medlemsstat at fremsætte krav vedrørende de samme punkter som dem, der blev afgjort ved denne afgørelse [14].

33. Det følger heraf, at tvisten i hovedsagen skal ses i lyset af dette andet aspekt af reglerne om anerkendelse i forordning nr. 44/2001. Efter min opfattelse afgrænser denne ramme en tvedelt problematik. På den ene side forudsætter den, at det præciseres, på hvilket grundlag retskraften af en retsafgørelse, der er truffet i en første medlemsstat, og hvis anerkendelse påberåbes ved en ret i en anden medlemsstat, skal afgrænses. På den anden side indebærer denne ramme, at det afgøres, hvorledes denne afgørelse skal have forbindelse med det søgsmål, der er anlagt i denne anden medlemsstat, med henblik på at efterprøve, om denne nye sag helt eller delvist skal afvises på grund af den retskraft, der er knyttet til den dom, der er afsagt i den første medlemsstat.

34. For det andet konstaterer jeg, at sagsøgte i hovedsagen, som bestrider den forelæggende rets fremstilling af den britiske regel om »abuse of process«, har gjort gældende, at anvendelsen af denne regel er begrænset til de tilfælde, hvor sagsøgeren har begået procesmisbrug, således at han ikke er afskåret fra at anlægge en ny sag. Jeg skal imidlertid minde om, at der ifølge Domstolens faste praksis foreligger en formodning for, at de spørgsmål om en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret har stillet på det retlige og faktiske grundlag, som den har

[11] – Det skal ligeledes anføres, at affattelsen af artikel 33, stk. 1, og artikel 36 i forordning nr. 44/2001 ligger meget tæt på affattelsen af artikel 36 og 52 i forordning nr. 1215/2012.

[12] – Rapport fra P. Jenard om konventionen af 27.9.1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1979, C 59, s. 44) (herefter »Jenard-rapporten«).

[13] – I denne henseende understreger P. Jenard, at »[d]en i flere konventioner forekommende formulering »bindende virkning« (»autorité de la chose jugée«) er med vilje ikke blevet anvendt, da også foreløbige afgørelser og afgørelser truffet som led i den frivillige retspleje kan anerkendes, selv om der ikke altid tilkommer disse en sådan virkning«. Jenard-rapporten, s. 43.

[14] – Disse udredninger er hentet fra disse værker: H. Gaudemet-Tallon og M.-É. Ancel, *Compétence et exécution des jugements en Europe*, LGDJ, 6. udgave, 2018, s. 583, og D. Alexandre og A. Huet, *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021, punkt 335 ff.

fastlagt inden for sit ansvarsområde, og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve, er relevante [15]. Jeg mener derfor, at Domstolen skal træffe afgørelse alene under hensyntagen til de retlige og faktiske omstændigheder, som den forelæggende ret har fremlagt.

### *B. Det første præjudicielle spørgsmål*

35. Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at de er til hinder for, at en afgørelse, der er truffet i en medlemsstat, medfører, at krav, der fremsættes ved en ret i en anden medlemsstat, skal afvises med den begrundelse, at lovgivningen i begge disse stater indeholder en procedureregel om koncentration af alle de krav, som havde kunnet fremsættes allerede ved den oprindelige instans.

36. Med andre ord indebærer dette spørgsmål, at det skal afgøres, om retskraften af den afgørelse, der er truffet i domsstaten, med henblik på anvendelsen af reglerne om anerkendelse i forordning nr. 44/2001 skal afgrænses under henvisning til en national regel om koncentration af krav.

37. For at kunne besvare dette spørgsmål finder jeg det nødvendigt først at afklare, hvad begrebet »anerkendelse« indebærer. Det skal i denne forbindelse påpeges, at anerkendelse ikke er defineret som sådan i forordning nr. 44/2001, der blot i artikel 33, stk. 1, bestemmer, at »[r]etsafgørelser, der er truffet i en medlemsstat, anerkendes i de øvrige medlemsstater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig procedure«, og i artikel 36 fastsætter, at »[d]en udenlandske retsafgørelse […] i intet tilfælde [kan] efterprøves med hensyn til sagens realitet«.

38. Når dette er sagt, skal der ifølge Domstolens faste praksis med henblik på at fastlægge betydningen og rækkevidden af en EU-retlig bestemmelse ikke blot tages hensyn til bestemmelsens ordlyd, men også til den sammenhæng, hvori den indgår, og de mål, der forfølges med den ordning, som den udgør en del af [16].

39. Hvad for det første angår målene med forordning nr. 44/2001 fremgår det af 2., 6., 16. og 17. betragtning hertil, at den skal sikre fri bevægelighed for retsafgørelser truffet i medlemsstaterne på det civil- og handelsretlige område [17] ved at fastsætte ensartede kompetenceregler og ved at tilvejebringe en forenkling af formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser [18].

40. Hvad for det andet angår den ordning, der er indført ved forordning nr. 44/2001, fremhæver 16. og 17. betragtning til forordningen vigtigheden af princippet om gensidig tillid mellem retterne i medlemsstaterne for så vidt angår anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser, hvilket forudsætter, at begreberne i forordningen ikke fortolkes indskrænkende [19].

[15] – Dom af 20.10.2022, Koalitsia »Demokratichna Bulgaria – Obedinenie« (C-306/21, EU:C:2022:813, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

[16] – Dom af 27.10.2022, Orthomol (C-418/21, EU:C:2022:831, præmis 24 og den deri nævnte retspraksis). Bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 skal nærmere bestemt fortolkes selvstændigt ud fra forordningens mål og opbygning. Jf. i denne retning dom af 7.3.2018, E.ON Czech Holding (C-560/16, EU:C:2018:167, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis).

[17] – Jeg skal nævne, at P. Jenard i sin rapport understregede, at der i henhold til Bruxelleskonventionen »i så vid udstrækning som muligt [skal] etableres fri bevægelighed for domme. Således skal konventionen fortolkes« (Jenard-rapporten, s. 42).

[18] – Dom af 4.10.2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, præmis 45 og den deri nævnte retspraksis).

[19] – Dom af 15.11.2012, Gothaer Allgemeine Versicherung m.fl. (C-456/11, herefter »Gothaer-dommen«, EU:C:2012:719, præmis 28).

41. For det tredje har Jenard-rapporten defineret konsekvenserne af anerkendelsen ved at fastslå, at »[g]ennem anerkendelsen skal afgørelserne tillægges de virkninger, som tilkommer dem i den stat, på hvis område de er truffet« [20].

42. Domstolen har udtrykkeligt gentaget dette argument i Hoffmann-dommen [21] og præciseret virkningerne af anerkendelsen ved at fastslå, at en udenlandsk retsafgørelse, der er anerkendt i henhold til Bruxelleskonventionens artikel 26, i princippet skal have samme virkninger i den stat, begæringen rettes til, som den har i domsstaten [22].

43. Domstolen har herefter i forbindelse med fuldbyrdelse i en medlemsstat af en retsafgørelse, der er truffet i en anden medlemsstat, under henvisning til Jenard-rapporten [23] fastslået, at »[s]elv om afgørelserne gennem anerkendelsen ganske vist principielt skal tillægges de virkninger, som tilkommer dem i den medlemsstat, på hvis område de er truffet, er der nemlig intet grundlag for ved fuldbyrdelsen af en afgørelse at tillægge denne rettigheder, som den ikke har i domsstaten, eller virkninger, som den samme type afgørelse afsagt direkte i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, ikke ville have« [24].

44. Det følger af disse domme, at Domstolen i overensstemmelse med selve opbygningen af forordning nr. 44/2001, som i det væsentlige adskiller reglerne om anerkendelse fra reglerne om fuldbyrdelse af retsafgørelser [25], sondrer mellem, om det er det ene eller det andet af disse begreber, der er i centrum for en tvist.

45. Hvad angår fuldbyrdelse af domme, som indebærer iværksættelse af tvangsforanstaltninger med henblik på at sikre, at en rettighed, der er fastslået ved en retsafgørelse [26], realiseres, har Domstolen udtrykkeligt henvist til lovgivningen i domsstaten såvel som lovgivningen i den stat, som anmodningen rettes til, med henblik på at tilpasse virkningerne af en udenlandsk afgørelse til de virkninger, som en national afgørelse ville have [27].

46. Hvad derimod angår anerkendelse af afgørelser skal jeg nævne, at Domstolen i de nævnte domme udelukkende har henvist til lovgivningen i den medlemsstat, hvor dommen er blevet afsagt. Det følger efter min opfattelse heraf, at anerkendelsen består i at udvide de regler, som domsstatens lovgivning tillægger retsafgørelser truffet i denne stat, til en medlemsstat. Ifølge denne løsning, der i retslitteraturen betegnes som reglen om »extension of effects« (udvidelse af retsvirkningerne), skal der således henvises til domsstatens lovgivning ved fastlæggelsen af

[20] – Jenard-rapporten, s. 43.

[21] – Dom af 4.2.1988 (145/86, EU:C:1988:61).

[22] – Dom af 4.2.1988, Hoffmann (145/86, EU:C:1988:61, præmis 10 og 11). Jf. ligeledes i denne retning Gothaer-dommen, præmis 34.

[23] – Jenard-rapporten, s. 48.

[24] – Dom af 28.4.2009, Apostolides (C-420/07, EU:C:2009:271, præmis 66), af 13.10.2011, Prism Investments (C-139/10, EU:C:2011:653, præmis 38), og af 4.10.2018, Società Immobiliare Al Bosco (C-379/17, EU:C:2018:806, præmis 40).

[25] – Selv om reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse er samlet i kapitel III i forordning nr. 44/2001, er de, bortset fra de fælles bestemmelser i dette kapitels afdeling 3, omfattet af specifikke regler, der er nævnt i særskilte afdelinger i denne forordning.

[26] – Jf. for en definition af fuldbyrdelse D. Alexandre og A. Huet, *Répertoire de procédure civile, compétence judiciaire européenne, reconnaissance et exécution des décisions en matière civile et commerciale*, 2021p., punkt 335, og M. Requejo Isidro, *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, Elgar Commentaries in Private International Law Series, 2022, s. 550.

[27] – Denne løsning har i øvrigt hjemmel i forordning nr. 1215/2012, hvis artikel 54 har følgende ordlyd: »Indeholder en retsafgørelse et retsmiddel eller en kendelse, der er ukendt i lovgivningen i den medlemsstat, som anmodningen rettes til, tilpasses retsmidlet eller kendelsen, i det omfang det er muligt, til et retsmiddel eller en kendelse, der er kendt i denne medlemsstats lovgivning, og som har tilsvarende retsvirkninger, og som varetager lignende formål og hensyn.«

virkningerne af den dom, der påberåbes i en anden medlemsstat, herunder bl.a. de spørgsmål, der blev afgjort ved denne afgørelse, de heri fastsatte rettigheder og deres materielle konsekvenser for parternes retsstilling [28].

47. Jeg mener imidlertid ikke, at denne retspraksis efter afsigelsen af de nævnte domme har ændret sig på en måde, der kan rejse tvivl om den.

48. Det skal ganske vist nævnes, at Domstolen i Gothaer-dommen bl.a. har fastslået, at »artikel 32 og 33 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at den ret, for hvilken der påberåbes anerkendelse af en afgørelse, hvorved en ret i en anden medlemsstat på grundlag af en aftale om værneting har afvist at have kompetence, er bundet af en konstatering vedrørende denne aftales gyldighed, som er indeholdt i præmisserne til en dom, som er blevet endelig, hvori det blev fastslået, at søgsmålet ikke kunne antages til realitetsbehandling« [29].

49. Det fremgår af denne dom, at uanset hvilken rækkevidde de tillægges i national ret, har præmisserne til en afgørelse om manglende kompetence på grundlag af en aftale om værneting retskraft. Ved første øjekast kan en sådan løsning give indtryk af, at Domstolen med hensyn til anerkendelse er gået bort fra henvisningen til domsstatens lovgivning til fordel for en selvstændig tilgang til retskraft. Det forekommer mig imidlertid, at en gennemlæsning af Domstolens begrundelse viser, at en sådan analyse ikke kan antages.

50. Det skal i denne forbindelse påpeges, at denne dom blev afsagt i en særlig sammenhæng, hvor der var tale om anerkendelse af en dom afsagt i en medlemsstat, der på grundlag af en aftale om værneting havde afvist at have kompetence. I denne sammenhæng har Domstolen i det væsentlige fundet, at princippet om gensidig tillid og forbuddet mod at efterprøve sagens realitet ville blive tilsidesat, hvis en ret i en medlemsstat havde kompetence til at efterprøve en afgørelse fra en ret i en anden medlemsstat, som havde anvendt bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 til at afvise eller anerkende sin kompetence. Domstolen har heraf udledt, at sådanne betragtninger nødvendiggør en selvstændig tilgang til retskraft, der er defineret på EU-plan, uafhængigt af de nationale regler [30].

51. Jeg skal ligeledes nævne, at Domstolen ikke blot udtrykkeligt har henvist til Hoffmann-dommen [31], men ligeledes har sørget for at fremhæve, at anerkendelsen af afgørelser, som er truffet af retterne i medlemsstaterne, hvorved disse erklærer at mangle kompetence i medfør af forordning nr. 44/2001, og som er truffet i henhold til de fælles kompetenceregler, der er fastsat i EU-retten, er undergivet en særlig ordning [32]. Det følger heraf, således som den franske regering har gjort gældende, at Domstolen har villet begrænse denne løsning til dette særlige tilfælde [33].

[28] – Jf. for en fremstilling af reglen om udvidelse af retsvirkningerne og konsekvenserne heraf H. Gaudemet-Tallon og M.-É. Ancel, *Compétence et exécution des jugements en Europe*, op.cit., s. 550, M. Requejo Isidro, *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, op.cit., s. 551, og A. Dickinson, E. Lein og A. James, *The Brussels I Regulation Recast*, Oxford University Press, 2015, punkt 13.33 ff.

[29] – Gothaer-dommen, præmis 43.

[30] – Gothaer-dommen, præmis 35-39.

[31] – Dom af 4.2.1988 (145/86, EU:C:1988:61, præmis 34).

[32] – Gothaer-dommen, præmis 42.

[33] – Jf. vedrørende rækkevidden af denne dom M. Requejo Isidro, *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, op.cit., s. 552, A. Dickinson, E. Lein og A. James, *The Brussels I Regulation Recast*, op.cit., punkt 13.51 ff., K. D. Voulgarakis, »Reflections on the Scope of »EU Res Judicata« in the Context of Regulation 1215/2012: Case C-456/11 (Gothaer)«, *Journal of Private International Law*, 2020, 16:3, s. 451-464, M. Nioche, »Reconnaissance d'une décision étrangère d'incompétence prise sur le fondement d'une clause attributive de juridiction«, *Revue critique de droit international privé*, 2013, s. 686 ff., og R. di Noto, »Règlement Bruxelles I: à propos de la reconnaissance et de l'autorité de la chose jugée d'une décision nationale d'incompétence«, www.gdr-elsj.eu

52. Jeg udleder af samtlige disse betragtninger, at det på baggrund af Domstolens praksis, når anerkendelse påberåbes, i princippet er nødvendigt at henholde sig til lovgivningen i den medlemsstat, hvor en afgørelse er blevet afsagt, med henblik på at fastlægge afgørelsens virkninger. Det følger heraf, at der i tvisten i hovedsagen skal tages hensyn til Det Forenede Kongeriges lovgivning med henblik på at indkredse virkningerne af Employment Tribunals (arbejdsret) dom.

53. Når det er sagt, skal loven i domsstaten imidlertid også efter sin art og sit formål kunne have indvirkning på afgrænsningen af denne afgørelses virkninger. Jeg er dog af den opfattelse, at den procedureregel om koncentration af krav, der er fastsat i Det Forenede Kongeriges lovgivning, således som den er blevet præsenteret af den forelæggende ret, ikke kan have en sådan betydning.

54. I denne henseende fremgår det af den forelæggende rets oplysninger [34], at reglen vedrørende »abuse of process«, der pålægger parterne at koncentrere alle de anbringender og krav [35], som de kunne have påberåbt sig under den sag, der førte til den oprindelige afgørelse, ikke er baseret på begrebet res judicata. Ifølge den forelæggende ret har den karakter af et »grundlæggende retsprincip, der er baseret på det ønske – såvel i samfundets som i parternes egen interesse – at tvisten ikke trækker i langdrag, og at sagsøgte ikke gøres til genstand for flere på hinanden følgende sager, når én sag ville have været tilstrækkelig. Det er det misbrug, som denne regel er rettet mod.«

55. Henset til disse karakteristika mener jeg, at denne procedureregel er begrundet i en særlig opfattelse af procesøkonomi i Det Forenede Kongerige, hvorefter den har til formål at forhindre, at sagsøgeren eventuelt uberettiget anlægger et nyt søgsmål.

56. Det følger heraf, at reglen om koncentration af krav i forbindelse med anerkendelse i en medlemsstat af en afgørelse, der er truffet i en første medlemsstat, på ingen måde vedrører de spørgsmål, der allerede er blevet afgjort i realiteten ved den retsafgørelse, der blev truffet i den første medlemsstat, de heri fastsatte rettigheder og deres materielle konsekvenser for parternes retsstilling.

57. Det følger efter min opfattelse heraf, at en sådan regel ikke har betydning for virkningerne af den afgørelse, der begæres anerkendt.

58. Det forekommer mig i øvrigt, at en anden konklusion end den, jeg netop er nået frem til, ikke ville være i overensstemmelse med opbygningen af forordning nr. 44/2001.

59. Det skal nemlig erindres, at denne forordning har til formål at lette den frie bevægelighed for retsafgørelser ved at fastsætte ensartede kompetenceregler og forenkle formaliteterne med henblik på en hurtig og enkel anerkendelse og fuldbyrdelse af disse afgørelser. Som Domstolen har fremhævet, udgør kompetencereglerne og reglerne om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser ikke særskilte og selvstændige enheder, men hænger snævert sammen [36].

60. I denne henseende kan en hensyntagen på tidspunktet for anerkendelse af en retsafgørelse til en national regel om koncentration af krav, som er fastsat i lovgivningen i den medlemsstat, hvor retsafgørelsen er truffet, bringe den senere gennemførelse af reglerne i kapitel II i forordning

[34] – Jeg henviser til punkt 38 i den ikke-anonymiserede udgave uden udeladelser af anmodningen om præjudiciel afgørelse.

[35] – Det skal erindres, at den forelæggende ret er af den opfattelse, at den franske lovgivning, der finder anvendelse ratione temporis, fastsætter en lignende regel om koncentration af påstande.

[36] – Jf. i denne retning Gothaer-dommen, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis.

nr. 44/2001 i fare. Denne forordning fastsætter nærmere bestemt i henholdsvis dette kapitels afdeling 5 og 9 særlige kompetenceregler i sager om individuelle arbejdsaftaler og bestemmelser, der regulerer tilfælde af litispendens og indbyrdes sammenhængende krav.

61. Det er min opfattelse, at den i tvisten i hovedsagen omhandlede forpligtelse, for så vidt som den pålægger, at alle krav fremsættes i forbindelse med et enkelt søgsmål, kan gribe ind i de mekanismer, der er fastsat i den nævnte forordning. En sådan forpligtelse kan nemlig medføre, at en part afskæres fra at fremsætte nye krav og få dem pådømt ved en ret, der er udpeget i henhold til forordning nr. 44/2001, eller at de selvstændige bestemmelser i denne forordning, som skal forhindre, at der opstår parallelle retssager, som kan medføre modstridende retsafgørelser, omgås.

62. Anvendelsen af bestemmelserne i forordning nr. 44/2001 kan imidlertid ikke afhænge af indholdet af en medlemsstats procedureregler uden at tilsidesætte formålet om fri bevægelighed for retsafgørelser.

63. Jeg skal tilføje, at denne konklusion heller ikke drages i tvivl af den omstændighed, at lovgivningen i den medlemsstat, hvor anerkendelse påberåbes, indeholder en lignende regel om koncentration af krav. Af de netop anførte grunde kan den omstændighed alene, at de to medlemsstaters lovgivninger samstemmende fastsætter en sådan forpligtelse, således heller ikke begrunde en neutralisering af kompetencereglerne i forordning nr. 44/2001.

64. På baggrund af samtlige disse betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare det første præjudicielle spørgsmål med, at bestemmelserne i artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at anerkendelse af en retsafgørelse truffet i en medlemsstat, hvis lovgivning fastsætter en regel om koncentration af krav, der forbyder de samme parter at anlægge et nyt søgsmål vedrørende påstande, som havde kunnet fremsættes allerede ved den oprindelige instans, ikke er til hinder for – heller ikke under omstændigheder, hvor lovgivningen i den medlemsstat, hvori anerkendelse påberåbes, fastsætter en tilsvarende forpligtelse til at koncentrere krav – at en dommer i denne anden stat kan tage stilling til sådanne påstande.

65. For så vidt som en national procedureregel om koncentration af krav ikke udgør et relevant kriterium for fastlæggelsen af den retskraft, der er knyttet til en afgørelse truffet i en medlemsstat, skal det, således som det fremgår af det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål, afgøres, på hvilket grundlag en sådan afgørelse skal have forbindelse med de krav, der fremsættes under en ny sag anlagt ved en ret i en anden medlemsstat.

## *C. Det andet og det tredje præjudicielle spørgsmål*

### *1. Omformulering af spørgsmålene*

66. Den forelæggende rets andet spørgsmål, som består af to dele, er forelagt for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares benægtende.

67. For det første ønsker den forelæggende ret oplyst, om et søgsmål vedrørende »unfair dismissal« i Det Forenede Kongerige hviler på samme grundlag og har samme genstand som et søgsmål vedrørende afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag i fransk ret, således at lønmodtagerens krav om erstatning for afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag, udligningsgodtgørelse for manglende opsigelsesvarsel samt afskedigelsesgodtgørelse for den

franske dommer, efter at lønmodtageren i Det Forenede Kongerige har opnået en afgørelse, der fandt, at der forelå »unfair dismissal«, og som i overensstemmelse hermed tilkendte en »compensatory award«, skal afvises.

68. For det andet rejser den forelæggende ret det spørgsmål, om der i denne forbindelse skal sondres mellem dels erstatning for afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag, som kan hvile på samme grundlag og have samme genstand som en »compensatory award«, dels erstatning for afskedigelse samt manglende opsigelsesvarsel, som der i fransk ret skal betales, når en afskedigelse er baseret på et reelt og seriøst grundlag, men ikke i tilfælde, hvor afskedigelsen er baseret på en alvorlig tjenesteforseelse.

69. Med det tredje spørgsmål, som ligeledes er forelagt for det tilfælde, at det første spørgsmål besvares benægtende, ønsker den forelæggende ret oplyst, om artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at et søgsmål såsom et søgsmål vedrørende »unfair dismissal« i Det Forenede Kongerige og et søgsmål med påstand om betaling af bonus eller præmier i henhold til en ansættelseskontrakt hviler på samme grundlag og har samme genstand, når disse søgsmål er baseret på det samme kontraktforhold.

70. Ved undersøgelsen af disse spørgsmål skal jeg først gøre opmærksom på, at Domstolen med det andet spørgsmål opfordres til at foretage en detaljeret undersøgelse af de godtgørelser, der er fastsat i henholdsvis britisk og fransk ret, med henblik på at afgøre, om søgsmålet vedrørende »unfair dismissal« og søgsmålet vedrørende afskedigelse uden reelt og seriøst grundlag hviler på samme grundlag og har samme genstand. Jeg skal dernæst fastslå, at det tredje spørgsmål, for så vidt som det vedrører det eventuelle sammenfald mellem grundlag og genstand, der kan foreligge for søgsmålet vedrørende »unfair dismissal« og søgsmålet med påstand om betaling af præmier eller bonus i henhold til ansættelseskontrakten, ligeledes forudsætter en analyse af det materielle indhold af de lovgivninger, der er omhandlet i tvisten i hovedsagen.

71. Efter min opfattelse kræver disse spørgsmål følgelig, at der erhverves et indgående kendskab til og efterfølgende foretages en minutiøs sammenligning af de tekniske bestemmelser i den britiske og den franske lovgivning, der er omhandlet i tvisten i hovedsagen. Ifølge fast retspraksis har Domstolen imidlertid ikke kompetence til at fortolke national ret, idet denne opgave udelukkende påhviler den forelæggende ret [37].

72. Det skal imidlertid erindres, at det ligeledes følger af fast retspraksis, at det som led i den samarbejdsprocedure mellem de nationale retter og Domstolen, som er indført ved artikel 267 TEUF, tilkommer denne at give den nationale ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Ud fra dette synspunkt påhviler det i givet fald Domstolen at omformulere de forelagte spørgsmål [38].

73. I den foreliggende sag fremgår det af ordlyden af anmodningen om præjudiciel afgørelse [39], at den forelæggende ret – ud over sammenligningen af indholdet af de i tvisten i hovedsagen omhandlede nationale lovgivninger – i en sammenhæng, hvor anerkendelse påberåbes under en verserende sag, er i tvivl om fortolkningen af begreberne »grundlag« og »genstand« [40] i forhold til bestemmelserne i artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001. Den forelæggende ret ønsker nærmere

37 – Jf. i denne retning dom af 7.4.2022, IFAP (C-447/20 og C-448/20, EU:C:2022:265, præmis 100 og den deri nævnte retspraksis).

38 – Jf. i denne retning dom af 13.10.2022, DN (Tilbagesøgning af familieydelser) (C-199/21, EU:C:2022:789, præmis 47 og den deri nævnte retspraksis).

39 – Jeg henviser navnlig til punkt 43 i anmodningen om præjudiciel afgørelse.

40 – Det skal fremhæves, at begrebet »samme parter« ikke er under diskussion i den foreliggende sag.

bestemt oplyst, om der med henblik på fastlæggelsen af, om søgsmål vedrørende en og samme ansættelseskontrakt hviler på samme grundlag og har samme genstand, skal skelnes mellem søgsmål, der angår forpligtelser vedrørende fuldbyrdelsen af ansættelseskontrakten, og søgsmål, der angår forpligtelser, som er særlige for afbrydelsen af den pågældende kontrakt.

74. For så vidt som denne tvivl, uafhængigt af ordlyden af det andet og det tredje spørgsmål, vedrører en fortolkning af EU-retten, foreslår jeg med henblik på at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, at disse spørgsmål omformuleres således:

Skal artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 fortolkes således, at såfremt anerkendelse af en retsafgørelse, der er truffet i en første medlemsstat, påberåbes under en verserende sag ved retten i en anden medlemsstat, har søgsmål, der er støttet på en og samme ansættelseskontrakt, hvor det ene angår forpligtelser, der udspringer af fuldbyrdelsen af denne kontrakt, og det andet angår de forpligtelser, der udspringer af afbrydelsen af kontrakten, samme genstand og hviler på samme grundlag?

## *2. De omformulerede spørgsmål*

### *a) Indledende bemærkninger*

75. Den forelæggende ret har lagt til grund, at der ved vurderingen af, om de krav, der er fremsat i en anden medlemsstat, kan antages til realitetsbehandling, skal tages udgangspunkt i kriteriet om, at parter, grundlag og genstand skal være de samme. Inden jeg kigger på det omformulerede spørgsmål, forekommer det mig derfor nødvendigt at undersøge, om et sådant kriterium er relevant.

76. I denne forbindelse skal det for det første nævnes, at der intet sted i artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 henvises til begreberne »samme parter«, »samme grundlag« og »samme genstand«. Disse begreber udgør derimod et centralt element i anvendelsen af de bestemmelser i forordningens artikel 27, der finder anvendelse på tilfælde af litispendens [41].

77. Litispendens forudsætter, at en og samme sag indbringes for to retter i EU, der begge er kompetente. I et sådant tilfælde bestemmer artikel 27, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, at »[s]åfremt krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige medlemsstater, udsætter enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne sagen, indtil denne rets kompetence er fastslået«. Som det fremgår af 15. betragtning til denne forordning, er reglerne om litispendens blevet fastsat med henblik på at mindske risikoen for parallelle retssager mest muligt og undgå, at der træffes indbyrdes uforenelige retsafgørelser i to medlemsstater.

78. Bestemmelserne om litispendens stemmer således overens med den generelle opbygning af forordning nr. 44/2001. Princippet om gensidig tillid mellem medlemsstaternes retter og formålet om fri bevægelighed for retsafgørelser ville nemlig blive bragt i fare, hvis ikke der var en selvstændig mekanisme, som forhindrede parallelle retssager vedrørende samme tvist [42].

[41] – Jf. for en fremstilling af den generelle opbygning af reglerne om litispendens A. Dickinson, E. Lein og A. James, *The Brussels I Regulation Recast*, op.cit., punkt 11.01 ff.

[42] – Jf. i denne retning dom af 20.6.2022, London Steam-Ship Owners' Mutual Insurance Association (C-700/20, EU:C:2022:488, præmis 56 og 70).

79. I denne henseende er litispendens tæt forbundet med det negative aspekt ved retskraft [43]. Den retskraft, der er knyttet til en retsafgørelse, hvis anerkendelse påberåbes under en verserende sag, er nemlig til hinder for, at en tvist, der er blevet afgjort af en ret i en første medlemsstat, kan gøres til genstand for et nyt søgsmål ved en ret i en anden medlemsstat.

80. Det følger heraf, at reglerne om litispendens og anerkendelse har det fælles formål at bidrage til, at den retsafgørelse, der er truffet i domsstaten, har fuld retskraft og ikke må kunne drages i tvivl ved en afgørelse truffet af en ret i en anden medlemsstat [44].

81. Domstolen har i øvrigt henvist til denne forbindelse, idet den har anført, at det ville være uforeneligt med bestemmelserne om anerkendelse, såfremt et søgsmål, der har samme genstand og samme parter som en sag, der allerede er afgjort af en ret i en anden medlemsstat, tages under realitetsbehandling [45]. Til støtte for sit ræsonnement har Domstolen i det væsentlige tilføjet, at uforeneligheden af et sådant søgsmål følger af bestemmelserne om litispendens, der vedrører det tilfælde, hvor krav, »der har samme genstand og hviler på samme retlige grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige kontraherende stater«, og hvorved enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, er forpligtet til at erklære sig inkompetent til fordel for denne ret. Den har heraf udledt, at disse bestemmelser klart viser, at det har været hensigten at undgå, at retterne i to kontraherende stater træffer afgørelse i en og samme sag [46].

82. Som Domstolen i det væsentlige har fastslået, har bestemmelserne om litispendens desuden til formål at lette anerkendelsen af retsafgørelser ved at forebygge risikoen for, at den retsafgørelse, der er truffet i domsstaten, nægtes anerkendt, fordi denne afgørelse er uforenelig med en afgørelse mellem de samme parter truffet i en anden medlemsstat [47].

83. I denne forbindelse vil jeg gerne minde om, at de grunde til at afslå anerkendelse, der er omhandlet i artikel 34 i forordning nr. 44/2001, omfatter dels en retsafgørelses uforenelighed med en retsafgørelse truffet mellem de samme parter i den medlemsstat, som anmodningen rettes til [48], dels en retsafgørelses uforenelighed med en afgørelse, der tidligere er truffet i en anden medlemsstat [49].

[43] – Jf. herom A. Turmo, *L'autorité de la chose jugée en droit de l'Union européenne*, op.cit., s. 182 ff.

[44] – Dette følger af forbuddet i artikel 36 i forordning nr. 44/2001 mod enhver efterprøvelse af den udenlandske retsafgørelse med hensyn til sagens realitet.

[45] – Dom af 30.11.1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, præmis 10), og af 8.12.1987, Gubisch Maschinenfabrik (144/86, herefter »Gubisch-dommen«, EU:C:1987:528, præmis 9).

[46] – Dom af 30.11.1976, de Wolf (42/76, EU:C:1976:168, præmis 11 og 12).

[47] – Gubisch-dommen, præmis 8 og 18.

[48] – Artikel 34, nr. 3), i forordning nr. 44/2001.

[49] – Ifølge artikel 34, nr. 4), i forordning nr. 44/2001 kan retsafgørelsen ikke anerkendes, såfremt den er uforenelig med en retsafgørelse, der tidligere er truffet i en anden medlemsstat eller i et tredjeland mellem de samme parter i en tvist, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, og denne tidligere retsafgørelse opfylder de nødvendige betingelser for at blive anerkendt i den medlemsstat, som anmodningen rettes til. Begreberne »grundlag« og »genstand« i denne artikel skal fortolkes på samme måde som i forbindelse med litispendens. Jf. i denne forbindelse H. Gaudemet-Tallon og M.-É. Ancel, *Compétence et exécution des jugements en Europe*, op.cit., s. 645, M. Requejo Isidro, *Brussels I Bis: A Commentary on Regulation (EU) nº 1215/2012*, op.cit., s. 661, og A. Dickinson, E. Lein og A. James, *The Brussels I Regulation Recast*, op.cit., punkt 13 366.

84. Dette formål og den omstændighed, at det ikke på grundlag af en sammenligning af de forskellige bestemmelser i de nationale lovgivninger er muligt at udlede en fælles forståelse af litispendens [50], har ført Domstolen til at anlægge en selvstændig fortolkning af begreberne »samme parter«, »samme grundlag« og »samme genstand« [51].

85. Når dette er sagt, omfatter reglerne om litispendens og om nægtelse af at anerkende en retsafgørelse ikke det specifikke tilfælde, der er omhandlet i artikel 33, stk. 3, i forordning nr. 44/2001.

86. Selv om litispendens har til formål at forhindre, at der opstår indbyrdes modstridende afgørelser, og dermed tilfælde, hvor der kan rejses indsigelse om retskraften, findes der situationer, hvor bestemmelserne i forordningens artikel 27 ikke finder anvendelse, enten fordi denne artikel ikke er blevet anvendt af den ret, ved hvilken sagen er blevet anlagt i anden omgang, eller fordi litispendens ikke har kunnet påberåbes, da der ikke var tale om parallelle sager.

87. På samme måde kan der kun være tale om at nægte anerkendelse, når to afgørelser, der faktisk er blevet truffet, er uforenelige, og der ikke tidligere er blevet rejst indsigelse om retskraft under den senest anlagte sag.

88. Det tilfælde, der er omhandlet i artikel 33, stk. 3, i forordning nr. 44/2001, svarer til en situation, der både er foreløbig og selvstændig, hvor anerkendelse af en dom afsagt i en første medlemsstat gøres gældende under en verserende sag for at ugyldiggøre krav fremsat i forbindelse med en sag ved retten i en anden medlemsstat.

89. I et sådant tilfælde skal den ret, for hvilken indsigelsen om retskraft påberåbes, råde over enkle sammenligningskriterier, der giver den mulighed for at afgøre, om de krav, der er fremsat for den, kan antages til realitetsbehandling. Ud fra denne synsvinkel er det centrale element i denne sammenligning, at der er sammenfald mellem de omtvistede spørgsmål, der blev afgjort ved retsafgørelsen fra domsstaten, og de spørgsmål, der er forelagt retten i den anden medlemsstat. Henset til det fælles formål med de mekanismer, som jeg netop har nævnt, forudsætter et sådant sammenfald logisk, at parterne, grundlaget og genstanden i begge sager har forbindelse med hinanden.

90. Jeg mener endvidere, at overførelsen af det kriterium, der finder anvendelse med hensyn til litispendens, om, at parter, grundlag og genstand skal være de samme, giver den nationale ret et EU-retligt instrument [52], som tilgodeser nødvendigheden af at undgå, at en tvist, der allerede er afgjort af en anden ret i EU, indbringes for en ny ret.

91. Når dette er sagt, skal det fremhæves, at dette kriterium kun har til formål at give retten mulighed for at undersøge, om det søgsmål, der er indbragt for den, allerede er blevet afgjort af en ret i en medlemsstat, således at kriteriets anvendelse ikke kan have betydning for anerkendelsens virkninger, der er omfattet af en særskilt ordning.

[50] – Jeg skal i denne henseende nævne, at begreberne »grundlag« og »genstand« ikke forekommer i flere af sprogversionerne af artikel 27 i forordning nr. 44/2001. I den engelske, den tyske og den estiske version anvendes henholdsvis udtrykkene »same cause of action«, »desselben Anspruchs« og »hagide põhjal menetlusi«. Disse forskelle afspejler flerheden af tilgange til begrebet »litispendens« i de forskellige nationale retsordener.

[51] – Gubisch-dommen, præmis 10 og 11.

[52] – Denne selvstændige tilgang forekommer mig så meget desto mere nødvendig, som de nationale retter på grund af de nationale retssystemers uensartede tilgang skal have et ensartet sammenligningsredskab.

92. Jeg er med andre ord af den opfattelse, at selv om vurderingen af, om de krav, der fremsættes for en ret i en medlemsstat, kan antages til realitetsbehandling, forudsætter, at der foretages en sammenligning baseret på, om parter, grundlag og genstand er de samme, skal virkningerne af den oprindelige retsafgørelse, hvis anerkendelse påberåbes under en verserende sag, i overensstemmelse med Domstolens faste praksis altid fastlægges udelukkende på grundlag af lovgivningen i domsstaten.

93. Disse to løsninger er efter min mening kohærente. Efter min opfattelse sikrer denne sammenligningstilgang, at de virkninger, som en retsafgørelse har i den medlemsstat, hvor den er blevet truffet, bevares, idet det er udelukket, at et søgsmål anlagt i en anden medlemsstat kan rejse tvivl om den.

94. Henset til samtlige disse betragtninger er det min opfattelse, at de omformulerede spørgsmål skal behandles ved at overføre den fortolkning af begreberne »grundlag« og »genstand«, som Domstolen har anlagt med henblik på anvendelsen af artikel 27 i forordning nr. 44/2001, på baggrund af reglerne om anerkendelse.

*b) Samme grundlag og samme genstand*

95. Hvad angår kriteriet om, at der skal være tale om samme grundlag, har Domstolen fastslået, at dette kriterium i henhold til reglerne om litispendens er opfyldt, når de sager, som parterne er inddraget i, er baseret på det samme kontraktforhold [53]. Ud fra en mere generel tilgang forstår Domstolen, at kravets »grundlag« omfatter de faktiske omstændigheder og den retsregel, der påberåbes til støtte for kravet [54].

96. I lyset af denne definition er der efter min opfattelse ingen tvivl om, at de krav, der er blevet pådømt af Employment Tribunal (arbejdsret), og dem, der er fremsat for de franske retter, hviler på samme grundlag, eftersom deres faktuelle grundlag er afbrydelsen af ansættelseskontrakten mellem parterne, og deres retlige grundlag er de forpligtelser, der udspringer af denne kontrakt.

97. Hvad angår kriteriet om, at der skal være tale om samme genstand, som omhandlet i artikel 27 i forordning nr. 44/2001, har Domstolen for det første fastslået, at det ikke kan begrænses til tilfælde, hvor de to krav formelt er identiske [55].

98. Den har i denne forbindelse fundet, at når der er tale om en kontrakt om internationalt løsørekøb, har kravet om opfyldelse af kontrakten til formål at gøre denne virksom, mens kravet om, at kontrakten erklæres ugyldig eller ophæves, netop har til formål at gøre den uvirksom. Domstolen har heraf udledt, at eftersom kontraktens bindende karakter således er kernen i begge sager, har disse krav samme genstand [56].

[53] – Gubisch-dommen, præmis 15. I den sag vedrørte tvisterne den samme kontrakt om internationalt løsørekøb.

[54] – Jf. dom af 19.10.2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, præmis 36 og den deri nævnte retspraksis). På grundlag af denne definition har Domstolen f.eks. fastslået, at krav, der er fremsat på grundlag af særskilte fragtaftaler, der er ensartet affattet, og som vedrører samme gods, der er blevet befordret som bulklast, og som er blevet beskadiget under samme omstændigheder, hviler på samme grundlag. Jf. ligeledes dom af 6.12.1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, præmis 40).

[55] – Gubisch-dommen, præmis 17.

[56] – Gubisch-dommen, præmis 16. Denne løsning er imidlertid blevet kritiseret i retslitteraturen, bl.a. med den begrundelse, at genstandene i søgsmål om ugyldighed og fuldbyrdelse af en aftale er grundlæggende forskellige, og at anvendelsen af begrebet »bindende karakter« kan medføre, at det antages, at der foreligger et tilfælde af litispendens, hver gang to krav vedrører samme kontrakt. Jf. i denne forbindelse H. Gaudemet-Tallon og M.-É. Ancel, *Compétence et exécution des jugements en Europe*, op.cit., s. 353.

99. Domstolen har dernæst præciseret, at der ved genstand skal forstås, hvad kravet går ud på, hvorved begrebet »genstand« ikke kan begrænses til tilfælde, hvor de to krav formelt er identiske, og at der i denne forbindelse skal tages hensyn til de respektive sagsøgeres krav i hver af sagerne [57]. På baggrund af denne forståelse har Domstolen fastslået, at dette begreb skal fortolkes bredt [58].

100. På grundlag af denne definition har Domstolen anlagt en kasuistisk tilgang til begrebet »genstand« [59]. Den har således fastslået, at et krav om, at det fastslås, at sagsøgte er ansvarlig for en skade, samt om, at han tilpligtes at betale erstatning, hviler på samme grundlag og har samme genstand som et krav, som den nu sagsøgte tidligere har fremsat om, at det fastslås, at han ikke er ansvarlig for skaden [60]. Det samme gælder a fortiori, når der er tale om krav om erstatning for den samme skade [61]. Domstolen har til gengæld afvist, at et krav, som har til formål at fastslå sagsøgtes ansvar, og et krav, der har til formål at begrænse erstatningens størrelse, såfremt sagsøgte ifalder dette ansvar, skulle have samme genstand [62].

101. Det følger af disse eksempler, at Domstolen inden for rammerne af en bred fortolkning af begrebet »genstand« undersøger, hvad kravene går ud på, i lyset af de potentielle virkninger af de afgørelser, der skal træffes, for at forebygge enhver risiko for, at retsafgørelser truffet i to medlemsstater er uforenelige.

102. Denne definition af begrebet samme genstand skal imidlertid overføres på reglerne om anerkendelse. Jeg skal i denne forbindelse nævne, at litispendens forudsætter, at der anlægges parallelle sager ved to retter, der er kompetente i henhold til forordning nr. 44/2001. I en sådan sammenhæng, hvor der verserer to parallelle sager, er det logisk at undersøge, hvad kravene i de på samme tid verserende sager går ud på.

103. Såfremt anerkendelse påberåbes i forbindelse med en indsigelse om retskraft, skal det i det væsentlige kontrolleres, at de krav, der er fremsat for en ret i en anden medlemsstat, ikke falder sammen med kravene i en sag, der tidligere er pådømt i en første medlemsstat.

104. Efter min opfattelse indebærer en sådan kontrol, at det skal afgøres, om det resultat, som sagsøgeren håber at opnå ved at anlægge et nyt søgsmål, end ikke potentielt kolliderer med indholdet af den tvist, der blev afgjort ved den oprindelige afgørelse.

[57] – Dom af 19.10.2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771, præmis 39 og 41 og den deri nævnte retspraksis). Det skal imidlertid fremhæves, at der skal tages hensyn til de krav, som er fremsat af de respektive sagsøgere, og ikke til de indsigelser, en sagsøgt gør gældende. Jf. dom af 8.5.2003, Gantner Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257, præmis 32). Domstolen har igen for nylig fastslået, at et modkrav ikke skal forveksles med et almindeligt forsvar. Jf. dom af 13.10.2022, Gemeinde Bodman-Ludwigshafen (C-256/21, EU:C:2022:786, præmis 38).

[58] – Jf. i denne retning dom af 22.10.2015, Aannemingsbedrijf Aertssen og Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, præmis 45).

[59] – De domme, hvori Domstolen – efter at have henvist til definitionen af genstand som omhandlet i artikel 27 i forordning nr. 44/2001 – har undersøgt, om der er tale om samme genstand i lyset af andre EU-retlige instrumenters specifikke litispendensregler, er efter min opfattelse ikke relevante. Dette gælder bl.a. dom af 19.10.2017, Merck (C-231/16, EU:C:2017:771), hvori Domstolen har truffet afgørelse om identiteten af søgsmål baseret på EU-varemærker og på nationale varemærker på grundlag af bestemmelserne i artikel 109, stk. 1, litra a), i Rådets forordning (EF) nr. 207/2009 af 26.2.2009 om EU-varemærker (EUT 2009, L 78, s. 1).

[60] – Dom af 6.12.1994, Tatry (C-406/92, EU:C:1994:400, præmis 45). Jf. i samme retning dom af 25.10.2012, Folien Fischer og Fofitec (C-133/11, EU:C:2012:664, præmis 49), og af 19.12.2013, Nipponka Insurance (C-452/12, EU:C:2013:858, præmis 42).

[61] – Jf. analogt dom af 22.10.2015, Aannemingsbedrijf Aertssen og Aertssen Terrassements (C-523/14, EU:C:2015:722, præmis 46).

[62] – Dom af 14.10.2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615, præmis 35).

105. Det følger heraf, at i forbindelse med anerkendelse under en verserende sag skal kontrollen af, om der er tale om samme genstand, foretages på grundlag af en snæver sammenligning mellem på den ene side de krav, der blev fremsat for retten i den første medlemsstat og pådømt af denne, og på den anden side indholdet af og formålet med de krav, der er fremsat i den sag, der er anlagt i den anden medlemsstat.

106. Ud fra disse oplysninger er det min opfattelse, at søgsmål, der vedrører afbrydelsen af ansættelseskontrakten, og søgsmål, der vedrører fuldbyrdelsen af ansættelseskontrakten, principielt ikke har samme genstand. En tvist vedrørende afbrydelsen af ansættelseskontrakten og dens økonomiske konsekvenser, som blev afgjort af en ret i en medlemsstat, har nemlig ingen indvirkning på krav om udbetaling af beløb, der i henhold til denne kontrakt skal betales for arbejdets udførelse.

107. En sådan forskel med hensyn til sagens genstand rejser imidlertid på ingen måde tvivl om, at retten i den anden medlemsstat, når den træffer afgørelse om sagens realitet, er forpligtet til at tage hensyn til virkningerne af den afgørelse, der blev truffet i den første medlemsstat. I en situation som den i hovedsagen omhandlede er den ret, der skal tage stilling til krav om udbetaling af løn til opfyldelse af en ansættelseskontrakt, således forpligtet til at tage hensyn til den oprindelige afgørelses eventuelle betydning for sagsøgerens lønkrav [63].

108. Henset til samtlige ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare det andet og det tredje omformulerede spørgsmål med, at artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001 skal fortolkes således, at såfremt anerkendelse af en retsafgørelse, der er truffet i en første medlemsstat, påberåbes under en verserende sag ved retten i en anden medlemsstat, hviler søgsmål, der er støttet på en og samme ansættelseskontrakt, hvor det ene angår forpligtelser, der udspringer af fuldbyrdelsen af denne kontrakt, og det andet angår de forpligtelser, der udspringer af afbrydelsen af kontrakten, på samme grundlag, men de har ikke samme genstand.

## VI. Forslag til afgørelse

109. På baggrund af ovenstående betragtninger foreslår jeg Domstolen at besvare de præjudicielle spørgsmål fra Cour de cassation (kassationsdomstol, Frankrig) som følger:

»1) Artikel 33 og 36 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22. december 2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område

skal fortolkes således, at

anerkendelse af en retsafgørelse truffet i en medlemsstat, hvis lovgivning fastsætter en regel om koncentration af krav, der forbyder de samme parter at anlægge et nyt søgsmål vedrørende påstande, som havde kunnet fremsættes allerede ved den oprindelige instans, ikke er til hinder for – heller ikke under omstændigheder, hvor lovgivningen i den medlemsstat, hvori anerkendelse påberåbes, fastsætter en tilsvarende forpligtelse til at koncentrere krav – at en dommer i denne anden stat kan tage stilling til sådanne påstande.

2) Artikel 33 og 36 i forordning nr. 44/2001

[63] – Dette er tilfældet i forbindelse med fastlæggelsen i den oprindelige afgørelse af datoen for ansættelseskontraktens ophør i overensstemmelse med lovgivningen i domsstaten, hvilken dato kan have betydning for varigheden af den periode, hvorunder der skal udbetales løn.

skal fortolkes således, at

såfremt anerkendelse af en retsafgørelse, der er truffet i en første medlemsstat, påberåbes under en verserende sag ved retten i en anden medlemsstat, hviler søgsmål, der er støttet på en og samme ansættelseskontrakt, hvor det ene angår forpligtelser, der udspringer af fuldbyrdelsen af denne kontrakt, og det andet angår de forpligtelser, der udspringer af afbrydelsen af kontrakten, på samme grundlag, men de har ikke samme genstand.«